Tweemaandelijks tijdschrift
25ste jaargang 1994/5 (149)
september-oktober

Horizon taal

ISSN 0772-540 X   Afgiftekantoor ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 25ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33; (Nederland): Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 DW Den Haag.

Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.

Rekeningen: Voor België 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen; voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs: Guido Van Damme, Jean-Pierre VandenDaele en Paul Peeraerts.

Medewerkers: W.M.A. De Smet, R. Rotsaert, I. Durwael, J. Schram, J. De Mulder, e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

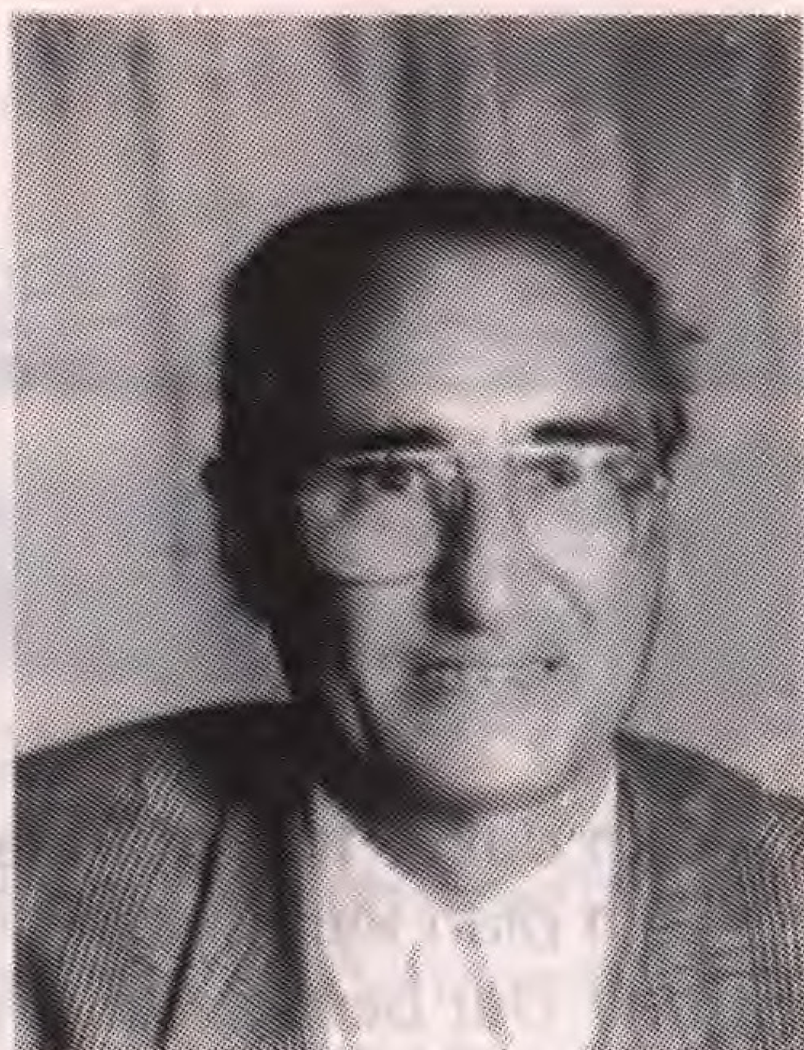
Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.
Teksten voor publicatie moeten op de redactie toekomen op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.
Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: 100272.1601@compuserve.com.
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Frère-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41. SEL heeft groepen of leden in Diepenbeek, Gent, Halle, Oostende en Tienen.)

Bestuursleden van FEL:
Wim M.A. De Smet, (voorzitter) Hertendreef 12, 2920 Kalmthout. Tel.: (03) 666 99 49.
Johan Van Eenoo, (onderwijs) Peperstraat 72, 8000 Brugge. Tel.: (050) 34 71 92.
Roland Rotsaert, (financiën) Visspaanstraat 97, 8000 Brugge. Tel.: (050) 33 00 04.
Ingrid Lievens, (werking naar binnen) Oudebareelstraat 10, 9401 Oostakker.
Alex Humet, (werking naar buiten) Van Kampenhoutstraat 4, 2600 Berchem. Tel.: (03) 239 21 69.
Jacques Schram, (Esperantohuis) Hof Ter Bekestraat 49, 2018 Antwerpen. Tel.: (03) 237 86 02.

Contactadressen van de groepen
AALST *La Pioniro*, Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR (NEA-sekcio) Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (02207) 17 918.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (05490) 19403.
AMERSFOORT (NEA-sekcio) W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (02155) 154 73.
AMSTERDAM (FERN-sekcio, FLE-sekcio) J. Hardeveld, Ruimtevaartlaan 33, NL-1562 BA Krommenie, tel.: (075) 28 70 18.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00.
ARNHEM (NEA-sekcio) R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, NL-6903 XM Zevenaar, tel.: (08360) 337 90.
BERINGEN G. Rombaut, Zandhoefstraat 156, B-3583 Paal, tel.: (011) 42 80 20.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (02510) 310 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Esperanto-Centrum Nederland (ECN)* en *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.

De tragedie die zich sinds enige tijd afspeelt in Rwanda beroert ons allen dag na dag. Dit geldt niet in het minst voor diegenen – en ik ben één van hen – die er ooit verbleven hebben en die bijgevolg die toestand nog pijnlijker aanvoelen.

Dagelijks denk ik aan de moorden die er gebeurd zijn. In Butare, waar ik indertijd verbleef, zijn systematisch de Tutsi's, huis na huis, vermoord, en slechts weinigen hebben zich kunnen redden. Wie blijft er nog over van de enthousiaste leerlingen van de Esperantocursus? Frédéric, Jean-Damascène, Jean-de-Dieu, Faustin en zovele anderen (hun ingewikkelde inlandse namen herinner ik me meestal niet meer)? Wat is er gebeurd met sommigen van mijn vroegere collega's en met andere bekenden? Ze zijn gedood omdat ze een andere afstamming hebben dan degenen die zich aan een vastroestend beleid vastklampen en hun nieuwe privilegies niet willen laten verloren gaan.

Net zoals zovele anderen ben ik ook weer een illusie armer. De gebeurtenissen van de laatste vijf jaren hebben al vele illusies doen verdwijnen, – en niet alleen bij mij. Maar intussentijd hebben we ook vele dingen bijgeleerd die onze illusies komen vervangen. Onze ogen gaan steeds meer open voor de bedriegelijke wereld die ons wordt opgedrongen door de nieuwsmedia. Bijna alle TV-interviews uit Rwanda die ons getoond worden, zijn in het Engels, en dit in een land waar bijna niemand die taal kan spreken, tenzij de in Uganda opgeleide rebellen. Niet te verwonderen dat onze mensen beginnen te geloven dat overal ter wereld het Engels gebruikt wordt. In de spectaculaire Rwanda-avond van 6 augustus, uitgezonden op verscheidene TV-netten, werden de toeschouwers murw geslagen met afgrijselijke beelden en stormde tegelijkertijd op hen het devies af: „geld geven, ... geld geven...", net alsof men met geld de kern van het probleem kan oplossen.

Het is in zulke wereld van veralgemeend volksbedrog en van wegkwijnende illusies dat de Esperantobeweging haar huidige weg moet vinden in de richting van het mooie doel, dat ook zo sterk op een illusie gelijkt: een gemakkelijk leerbare, tot geen volk behorende taal algemene ingang te doen vinden als contactmiddel tussen de mensen van allerlei volkeren. Heel die beweging zit doorweven met illusies die meer als balast dan als hulp dienen. Heel die aktie stuit ook op de weerstand van hen die zich vastklampen aan verworven privilegies. In alle geledingen van de Esperantobeweging snakt men ook naar geld, maar ontbreekt meestal een goede strategie om het beschikbare geld nuttig aan te wenden of om bestaande bronnen aan te boren. Vele geledingen van die beweging zijn vastgeroest geraakt en missen de moed om zich aan te passen aan de nieuwe omstandigheden. Dat is ook een tragedie, maar in het klein.

De Vlaamse Esperantobond en het blad Horizontaal *zijn slechts twee van die vele geledingen die zich voor de uitdaging van een aanpassing bevinden. Hoe zullen zij het doen? Met een vlucht in illusies? Met een geleidelijk vastroesten in bestaande toestanden? Met werkelijkheidszin? Met nieuwe strategieën? – Het antwoord is aan de leden, die langs hun beheerders en langs het bestuur om een richting kunnen geven aan dit deeltje van de Esperantobeweging dat zich in Vlaanderen ontwikkelt.*

Wim M.A. De Smet, voorzitter

Dromen zijn bedrog...

Hij is er eindelijk en *het* werkt – de *Kanaaltunnel*. Voor ons geen probleem om hem te „benamen". Voor de Engelsen en de Fransen, die beiden beweren de belangrijkste taal ter wereld te hebben, was de naam wel een probleem. Ze hebben er op kinderachtige wijze een oplossing voor gevonden: *Le Chunnel*.
Voortaan bestaat er een gemakkelijkere, goedkopere en snellere methode om Engeland te bereiken of... te verlaten. Alle andere methoden – boot, hovercraft, vleugelboot, vliegtuig – blijven bestaan, al boeten zij aan belangrijkheid in. De reiziger beschikt nu over een ruimere keus en het lijdt geen twijfel dat de nieuwe mogelijkheid ook nieuwe perspectieven zal openen waarvan men vroeger maar kon dromen.
Tweehonderd jaar lang hebben sommigen deze mogelijkheid vooropgesteld, maar ze zijn versleten voor dagdromers, gekken, irrealisten... Waarom toch denken aan een tunnel als er zovele andere goede mogelijkheden zijn die toch ook voldoening geven? Zeeziekte, oncomfortabele Engelse treinen, lange wachttijden, stakingen, onmogelijkheid om uit te varen door storm, enz. moet je er maar bij nemen; tenslotte is niets in deze wereld perfect.)
Er bestaan inderdaad zo van die „dromers". Zo zijn er ook die blijven beweren dat er veel zou verbeteren in onze wereld als een gemakkelijke taal, die tot geen enkel volk behoort, een grotere verspreiding en toepassing zou krijgen. Dat beweren ze nu ook al meer dan honderd jaar, die snullen, die maar niet willen inzien dat er toch genoeg talen zijn waarmee men zijn plan kan trekken. „Een talenprobleem in Europa? Dat bestaat toch niet!" zo zei het nog Egon Klepsch, de voorzitter van het Europese Parlement op een meertalig symposium vorig jaar. Meteen vertaalden vier goed betaalde tolken deze mening, zodat degenen die de koptelefoon ophadden inderdaad deze gevleugelde uitspraak konden vatten. Naderhand konden die toehoorders in de wandelgangen die mening in vraag stellen en bediscussiëren, althans met degenen die één van de door hen gekende talen beheersen. Waarom toch uitentreuren over zulke zaken blijven zeuren als een persoonlijkheid als Egon Klepsch geen vuiltje aan de lucht ziet?
Of zou het met die taal misschien ooit kunnen verlopen als met die tunnel? Die was toch ook niet nodig!
Jarenlang hebben opeenvolgende generaties van voorstanders van een kanaaltunnel, zowel in Engeland als in Frankrijk als elders, plannen gemaakt, de idee actueel gehouden, een stevige argumentatie opgebouwd, aan vele deuren geklopt... en meer en meer het besef gekregen dat wat zij voorstonden vroeg of laat een onontkoombare oplossing zou worden. Zo zijn er ook diegenen die beseffen dat ooit het veralgemeende gebruik van een gemakkelijke, neutrale taal een onontkoombare oplossing zal worden. Ook zij moeten die idee warm houden en daarenboven een stevige argumentatie opbouwen en verantwoorde strategieën uitwerken.

Dat is de rol van de Esperantobeweging, vooral internationaal, maar ook nationaal, regionaal en lokaal. Daar ligt ten onzent een rol toebedeeld voor elke plaatselijke Esperantogroep en voor de Vlaamse Esperantobond in het bijzonder – maar Vlaamse Esperantobond betekent hier evenzeer de individuele leden en sympathisanten.
De aanhouder wint. *Le Chunnel* heeft het ons bewezen. Laten wij er een voorbeeld aan nemen.

Wim M.A. De Smet, voorzitter

Esperanto voor Europa

Europa – vooral na de Europese verkiezingen – inspireert klaarblijkelijk tot allerlei initiatieven. Zo zond de heer Kempeneers – auteur van de cursus „Esperanto voor moderne mensen", dr. in de Germaanse filologie en directeur van het Volwassenenonderwijs in Tienen en Leuven – een artikel naar *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws*. Het artikel verscheen, als lezersbrief, in *Het Laatste Nieuws* (11 juli 1994). Wij baseren de hiernavolgende tekst op de oorsponkelijke versie van de heer Kempeneers.

Mensen die zich met Esperanto bezighouden, worden niet zelden voor naief aangezien. Het zijn idealisten die een utopie najagen en niet willen inzien dat ze een verloren zaak bepleiten. Esperantisten vormen ook geen aaneengesloten groep, geen volk of natie. Met zo'n 15 miljoen leven ze verspreid over de hele wereld. Samen vormen zij *Esperantujo*, de wereld waarin de esperantist zich beweegt: zeg maar „Esperantoland". Een land zonder grondgebied en zonder grenzen. Een wereld van meertalige dromers. Maar is dat wel een juist beeld?

De dwang van de realiteit

De beeldvorming steunt op een gebrekkige kennis van het taalfenomeen. Dit is niet zo erg voor de gewone burger. Het is wel vervelend, als gezaghebbende politici overal ter wereld, een beslissend oordeel moeten vellen over de invoering van het Esperanto als werktaal.

Met het éénwordend Europa voor de deur wordt de talenkwestie weer actueel. Met zes werktalen kon het Europese Parlement zich nog wel uit de slag trekken. Vooral als in de praktijk slechts Engels en Frans als hoofdtalen worden gebruikt, weliswaar met dure vertalingen naar de andere talen toe.

Na de éénmaking van Duitsland is in de Europese Gemeenschap het Duits in opmars. Deze opmars wordt daarenboven versterkt door de leidende economische positie van de Bondsrepubliek.

De weigering om het Nederlands te erkennen als officiële taal in het Merkenbureau heeft, vooral in Vlaanderen, veel kwaad bloed gezet. Maar ook andere talen laten zich niet verdringen en zullen niet zo vlug als werktaal verdwijnen.

Toch is het in een niet zoverre toekomst vrijwel onmogelijk dat de Europese Unie nog efficiënt zal kunnen werken met tien, vijftien of nog meer talen. Die situatie zal werkelijkheid worden als Oost en West in de volgende eeuw een hechter blok zullen vormen. Daarom is het Esperanto, als typisch Europees produkt, niet alleen bruikbaar, maar gewoon noodzakelijk.

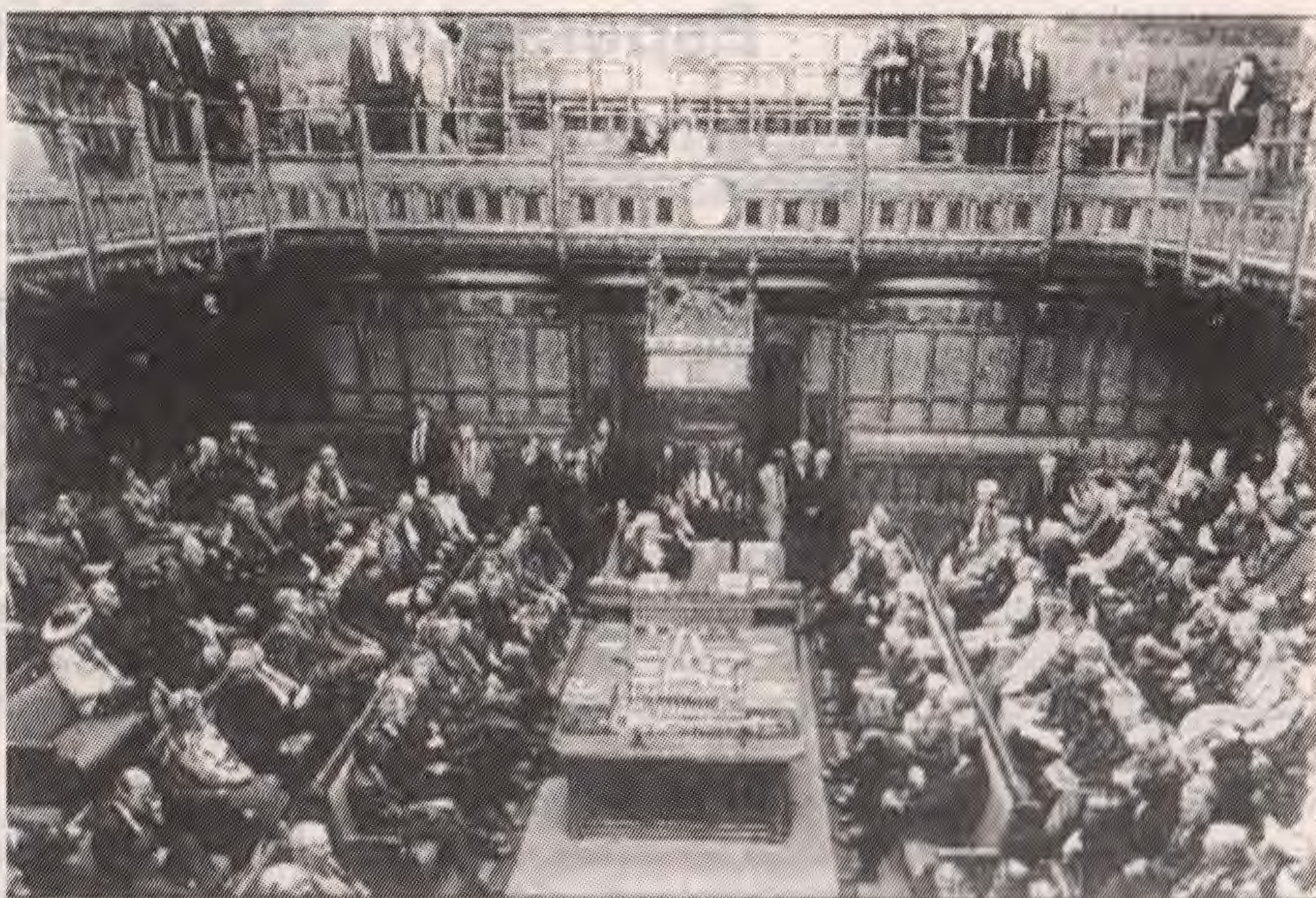
Een kleinschalig project

Zoals bekend ontstond het Esperanto in 1887. De Poolse oogarts, L.L. Zamenhof, bedacht als jonge man in het viertalige Bialistok een hulptaal om de taalkloof in zijn stad te overbruggen. Wat in het Pools-Russische stadje moest lukken zou een voorbeeld zijn voor de hele wereld. Broederlijkheid en gelijkheid vormden de voornaamste drijfveren om een eenheidstaal op te bouwen. Dat de kennis van een taal niet vanzelf tot vrede en wederzijds begrip leidt, is intussen wel bekend. Maar over de taalkundige waarde van het Esperanto hoeven we eigenlijk niet meer te discussiëren. Esperanto wordt al meer dan honderd jaar door miljoenen aanhangers effectief gebruikt. De taalpraktijk zelf is een permanent bewijs van de haalbaarheid en bruikbaarheid van deze brugtaal.

Eenvoudigheid en soepelheid waren de eisen waaraan volgens Zamenhof een gemeenschap-

pelijke tweede taal moest voldoen. Natuurlijke talen ontstaan en ontwikkelen zich in de levende praktijk. Lokale verschillen groeien uit tot eigen kenmerken. De Germaanse klankverschuiving is hiervan een bekend voorbeeld. Op die manier – maar tot op heden om nog niet achterhaalde redenen – viel de Indo-europese oertaal in een periode van 4000 jaar uiteen in een mozaïek van tientallen talen.

Hoewel die talen gemeenschappelijke kenmerken blijven hebben, lijken zij in de verste verte nier meer op elkaar. Alle grammatica's vertonen absurde onregelmatigheden, woordbetekenissen groeien uit elkaar, oorspronkelijk dezelfde woorden worden op de meest uiteenlopende manieren uitgesproken.

Zamenhof herleidde daarom de grammatica van zijn brugtaal tot de noodzakelijkste elementen. Het Duits kent een 17tal mogelijkheden om het meervoud te vormen. In het Esperanto is er slechts één vorm: toevoeging van de letter -j aan het einde van het woord.

Om van meet af aan door miljoenen mensen begrepen te worden, koos Zamenhof bekende woordstammen. In de 19de eeuw was Frans de belangrijkste taal in Europa. Als kind van zijn tijd koos de Pool dus heel wat stammen uit de Romaanse taalgroep. Germaanse stammen vertegenwoordigen 30 % van de woordenschat, 10 % is van duidelijk Slavische oorsprong. Veel duidelijker is de Slavische invloed echter in de keuze van de klanken en het alfabet. De voor het Esperanto typisch letters met hoedje (de circumflex), doen sterk denken aan talen uit het voormalige Oostblok.

Bij het aanleren van een vreemde taal is het verwerven van een uitgebreide woordenschat meestal een tijdrovende bezigheid. Wie „broer" kent, moet nog „zus" leren; van „leeuw" „leeuwin" maken is al iets gemakkelijker – wanneer het suffix voor de vrouwelijks persoon altijd gelijk blijft – en niet zoals in het Nederlands nu eens -in, dan weer -ster of -e – is het verwerven van woordenschat een fluitje van een cent. Daarom creëerde Zamenhof een reeks achtervoegsels met vaste betekenis die in combinatie met een stam een hele reeks nieuwe woorden opleveren. Zo verwerft de Esperantospreker niet alleen zeer snel een uitgebreide woordenschat, hij kan in vele gevallen de woorden die hij nodig heeft aanmaken.

Het eindprodukt van Zamenhofs poging was een bruikbare internationale taal die vlug onder de naam van Zamenhofs pseudoniem, *Doktoro Esperanto*, bekend werd.

Twee wereldoorlogen hebben de opgang van het Esperanto wel vertraagd, maar niet gestuit. Toch kan men zich afvragen of de wereld het Esperanto ooit als brugtaal zal aanvaarden. Dat hangt in grote mate van politieke beslissingen af. Het Esperanto kan zich echter niet verheugen op veel politieke steun. Anderzijds is het ook zo, dat de hulptaal niet met geweld moet worden opgedrongen.

Doorbraak

Het invoeren van een taal hangt evenwel niet alleen van de machtigen der aarde af. Elke burger telt door een positieve ingesteldheid mee in de besluitvorming. Hij moet zich bewust worden van zijn individuele mogelijkheden op commercieel en toeristisch gebied. Zo kan hij zijn overtuiging aan zijn politieke leiders duidelijk maken. En deze leiders zijn wel degelijk gevoelig voor ideeën van hun burgers. Daarom ben ik vrij optimistisch wat de toekomst van het Esperanto betreft.

Een recente enquête in het Britse parlement toonde – verrassend genoeg – aan, dat een meerderheid van de parlementsleden Esperanto genegen waren als oplossing van het talenprobleem in de Europese Unie. Wijlen president Pompidou van Frankrijk was een overtuigd esperantist. De Esperantobeweging in Frankrijk heeft trouwens altijd veel aanhangers gehad.

Het zijn dus niet de „grote mogendheden” in Europa die dwarsliggen en een oplossing blokkeren. Als de kleinere landen in Europa het praktische nut en de voordelen van een neutrale en gemakkelijke taal inzien, maakt de plantaal in Europa een kans.
Hoe moeten we ons de invoering ervan voorstellen? Het grootste probleem is het gebrek aan degelijk gevormde Esperanto-leerkrachten. Met enige politieke goede wil, kan dit probleem echter in vijf jaar worden weggewerkt. Verder zou het Esperanto brugtaal moeten worden in het Europese Parlement. Daarbij is het niet de bedoeling dat de plantaal de natuurlijke talen zou gaan vervangen. In de praktijk zou ieder zijn moedertaal blijven gebruiken. De vertaling zou echter onmiddellijk in het Esperanto gebeuren. De kostenbesparing die dit oplevert is evident en wordt groter naar mate het aantal lidstaten in de Unie toeneemt. Uiteraard kunnen sprekers ook rechtreeks in het Esperanto tussen beide komen of hun woordje placeren. In zijn visionair boek *Lords of the Wolrd* (1907) laat R.H. Benson de Londenaars Engels en Esperanto spreken. Misschien is dit beeld voor de nabije toekomst wat voorbarig. Ik twijfel er evenwel niet aan, dat de te verwachten Babelse spraakverwarring – op alle bestuursniveaus in Europa – de internationale taal op relatief korte termijn

noodzakelijk zal maken. Europa kan niet één worden, als de taal van één natie aan al haar leden wordt opgedrongen.
Er is echter nog veel werk aan de winkel. Het veeltalige Europa kent veel gevoeligheden. Taal, etnische verschillen, cultuur, godsdienst, schrift... het zijn gevoeligheden die we niet mogen onderdrukken. Dat zou immers telkens weer haarden van onrust creëren. Laten we, om dat te vermijden, onze politici aansporen om naties te leren converseren op neutrale basis. Zo wordt de droom van het Esperanto eens realiteit. De Berlijnse muur is ook gevallen.

P. Kempeneers, Tienen

Van A tot Z

Wie tot voor kort geconfronteerd werd met één of ander grammaticaprobleem in het Esperanto, had eigenlijk weinig mogelijkheden. Hij kon één of ander leerboek erop naslaan en hopen dat daarin zijn probleem aan de orde kwam. *Tra la Labirinto* van Faulhaber was daarvoor in het Nederlandse taalgebied tot nog toe de „beste koop". Of hij kon PAG (*Plena Analiza Gramatiko de Esperanto*) raadplegen. Daarin wordt ongetwijfeld elk probleem behandeld, maar PAG is een dermate complexe grammatica die zuivere wetenschap nastreeft. Daarom is hij vaak niet handig om directe antwoorden te vinden. Een andere internationale (d.w.z. ééntalig Esperanto) grammatica bestond echter niet. *ABC-Gramatiko de Esperanto* is zo'n internationale grammatica en beantwoordt dus ongetwijfeld aan een nood.

De bedoeling van de auteurs was vooral een handig opzoekinstrument te creëren. Daarom werd een strikte alfabetische orde van de behandelde onderwerpen aangehouden. Omdat één probleem – bijvoorbeeld „Moet ik hier een -N gebruiken of niet?" – bij verschillende onderwerpen kan thuishoren, zijn er tal van kruisverwijzingen. In een uitgebreide index zijn die kruisverwijzingen nog eens bij elkaar gezet.

ABC-Gramatiko de Esperanto is een normatieve grammatica. Dat betekent dat er een aantal fundamentele keuzes zijn gemaakt. In gevallen waarin in de gebruikspraktijk van het Esperanto verschillende opvattingen naast elkaar voorkomen, kiezen de auteurs de voor hen meest logische of voor de hand liggende. Deze keuze betekent echter geenszins een veroordeling of afwijzing van de andere optie(s). Hun enige bekommernis is dat de gebruiker een „juiste" oplossing voor zijn probleem moet kunnen vinden. Naast normatief is *ABC-Gramatiko* echter ook „verantwoordend", waar nodig wordt naast een verklaring ook een verantwoording van de gemaakte keuze gegeven.

Drie aspecten vallen in deze grammatica op: ten eerste de afwezigheid van overdreven moeilijke terminologie en theoretische beschouwingen. Ten tweede is er een overvloed aan voorbeelden. Elk probleem wordt vanuit één, twee, drie voorbeelden besproken; elke oplossing wordt met een aantal voorbeelden geïllustreerd. Het feit dat voorbeelden en verklaring strikt van elkaar gescheiden zijn – voorbeelden links, verklaring rechts – vergroot aanzienlijk de overzichtelijkheid. Tenslotte dragen ook tal van tabellen en schema's bij tot het gebruiksgemak.

De grammatica is ééntalig Esperanto. De gebruiker moet de taal dus al wel beheersen, maar dat zou binnen het bereik moeten liggen van al wie een basiscursus gevolgd heeft. Hoewel de terminologie tot een minimum beperkt werd, is kennis van grammatische namen (subjekto, objekto, prepozicio,...) toch wel nodig. Zij vormen immers de directe toegang tot de grammatica. Bij het opzoeken is enige vasthoudendheid nodig. Zoals gezegd wordt menig probleem op meer dan één plaats behandeld. Het spoor van de doorverwijzingen blijven volgen en de index uitputtend gebruiken, zijn vaak voorwaarden om een bevredigend antwoord te vinden.

Ongetwijfeld heeft deze grammatica ook zijn zwakke punten. Aandachtige lezers zullen een aantal zetfouten vinden – ondanks herhaalde proeven glippen zij steeds weer door de mazen – maar dat kan geen afbreuk doen aan de bijzondere waarde van dit boek voor het Esperanto. Voor alle leraren en cursisten is het warm aanbevolen.

gvd

ABC-Gramatiko de Esperanto, Christiane De Vleminck en Emile Van Damme. Antwerpen, Vlaamse Esperantobond, 1994. ISBN 90-71205-52-5. 240 p. Prijs: 1200,– fr + verzendingskosten.

Voor beginners en gevorderden

Het aantal Esperantoleerboeken is haast ontelbaar. Hoewel onderwijzen een belangrijk middel is om Esperanto te verspreiden, is het toch onvoorstelbaar hoeveel energie, tijd en geld er besteed is aan allerhande leerboeken, zowel tweetalige (Esperanto en landstaal) als ééntalige (Esperanto alleen). We geven hier een selectie van de o.i. beste of de nieuwste leerboeken die in onze boekenwinkel aanwezig zijn.

Eindtermen

In dit cursusnummer past ongetwijfeld een artikel over de „Eindtermen", we ontlenen het aan *De Standaard* van 30 juni 1994, en het is van de hand van E. Berode.

Wat horen de leerlingen te kennen en te kunnen aan het eind van het lager onderwijs? Een glasheldere vraag, maar het is wel een omschrijving. Bestaat er een term om aan te geven wat je in het lager onderwijs nastreeft? Wat je wenst te bereiken zijn je doelstellingen en dus ligt *pedagogische doelstellingen* voor de hand. Maar nee, ze slaan ons om de oren met het rare *eindtermen* en daarmee zetten zij de wereld op zijn kop. U kent de redenering: „Waarom zouden we een doorzichtige term als *voornaamste doelstellingen* gebruiken; we betalen liever een dure campagne om de mensen vertrouwd te maken met geheimtaal." Tussen twee haakjes: in Nederland weten ze wel beter en hebben ze hun oorspronkelijke *eindtermen* vervangen door *kerndoelen*. Ik ben niet boosaardig en dus associeer ik *kerndoel* niet met Doel of Tsjernobyl. Kernproblemen zijn de belangrijkste problemen en kerndoelen de voornaamste doelstellingen. Dit is de moraal: alles is beter dan *eindtermen*, want van het jargon, verlos ons, Heer.
Maar goed, onlangs heeft de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) zijn *Advies Eindtermen kleuter- en lager onderwijs* uitgebracht. Over de stijl van het stuk wil ik het niet hebben. Alleen dit: de Vlor is nogal eens slachtoffer van zijn methode. Eerst probeert hij een eindterm – een doelstelling dus – zo ruim mogelijk te definiëren: „De leerlingen kunne de functionele grepen gedifferentieerd gebruiken voor het hanteren van voorwerpen". Misschien ben ik de domste van de klas, maar ik weet nog altijd niet hoe ik functionele grepen gedifferentieerd moet gebruiken. Toch maken de voorbeelden van de Vlor veel goed. Daaruit leer ik dat de leerlingen potloden en scharen goed moeten kunnen gebruiken en een „schroevendraaier, tafeltennispallet, badmintonraket, frisbee, jojo en diabolo".
Hoho, wat krijgen we nu? De Vlor spelt niet *schroevedraaier* maar past de nieuwe spelling avant-la-lettre toe. En ik die ook dacht dat we tafeltennis spelen met een batje en badminton met een racket. Maar de Vlor weet wel beter en de rest is navenant. Luister naar het dovemansgesprek tussen de Vlor en de parentesist. „Kinderen moeten in staat gesteld worden om hun leren verder te zetten." (i.p.v. voort) „De Vlor maakte zijn advies over" (i.p.v. bezorgde) „Deze werkwijze laat de overheid toe om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken" (i.p.v. stelt in staat) [...] (tal van voorbeelden volgen. red.)
Hallo, bent u er nog? Ik citeer niet uit het obscure blaadje van een overigens respectabele duivenmelkersbond, maar uit een rapport van de Vlaamse Onderwijsraad. En dat gaat zo maar door. [...] (idem)
Nee, vader is niet boos en niet bedroefd. En hoofs als hij is, gaat hij akkoord met deze eindterm – doelstelling dus – van de Vlor: „De leerlingen moeten erover waken geen kwetsende taal te gebruiken bij het uitspreken van een oordeel over andermans taalgebruik." *Erover waken dat* bedekt bijgevolg met de mantel van de barmhartigheid. Maar nieuwsgierig is hij wel. Hij apprecieert het dat de Vlor van de leerlingen verwacht dat ze weliswaar begrip hebben voor de taalvariatie, maar ook dat ze „het standaard Nederlands" kunnen gebruiken. Maar het zijn wel voze eindtermen, als je er niet bij vertelt wat je onder standaardtaal verstaat.
Schenk eindelijk eens klare wijn, denk ik dan. En u, Vlaamse Raad, die de eindtermen moet bekrachtigen: bent u bereid om te doen alsof uw neus bloedt of om de bovenstaande kromtaal als goed Nederlands te beschouwen? Ik verwacht uitsluitsel van u. Dan kom ik eindelijk aan de weet welk Nederlands mijn kleinkinderen op school leren. En je kunt tenslotte niet blijven dweilen met de kraan open.

Oud en nieuw... en dingen die blijven

Oertaal meer dan 100 000 jaar oud
De gemeenschappelijke voorganger van de huidige talen is wellicht meer dan 100 000 jaar oud. Nieuw linguïstisch onderzoek aan de Berkeley-universiteit in Californië heeft dat uitgewezen. Het bewijs wordt gebaseerd op de grootste vergelijking van grammaticale structuren die tot nog toe is uitgevoerd.

Volgens de onderzoekers ontstonden talen lang voordat de moderne mens zich over de aarde verspreidde. Door vergelijking van tweehonderd taalfamilies en met een niet eerder gebruikt aantal grammaticale vergelijkingen slaagden de onderzoekers erin de migratie van talen vanuit Afrika naar Zuid-Oost-Azië en vandaaruit over de hele wereld te volgen.

Die migratie moet ongeveer 50 000 jaar geleden begonnen zijn. Maar uitgaande van een leeftijd van ongeveer 5000 jaar per taalfamilie concluderen de onderzoekers dat er ongeveer 100 000 jaar nodig is, om de huidige taaldiversiteit te bereiken. M.a.w. vooraleer de mens begon te migreren moet er al een groot scala van talen bestaan hebben.

bron: *Gazet van Antwerpen*, 25 februari 1994

Inscriptie van 7250 jaar
Dicht bij het meer van Kastoria in Noord-West-Griekenland is een prehistorische inscriptie in een stuk hout gevonden. De tekens zijn 7250 jaar oud, zegt Jorgos Hourmouziadis, een archeoloog die sinds 1992 belast is met de opgraving van een prehistorisch paaldorp bij het meer.
De tekst op het cederhout is een soort paleo-europees schrift. De inscriptie lijkt een deel van een tekst te zijn. De tekens die op het hout staan werden nog niet eerder op hout aangetroffen, maar wel op aardewerk en zegels.

bron: *De Morgen*, 22 februari 1994

Nederlands verplicht...!?
Vanaf 1996 worden immigranten in Nederland verplicht een cursus Nederlands en kennis van de Nederlandse samenleving te volgen. Om dit mogelijk te maken verzesvoudigt het Nederlandse ministerie voor Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur het bedrag dat momenteel voor deze „integratieprogramma's" wordt uitgetrokken. Thans besteedt het ministerie 95 miljoen frank aan taal- en samenlevingscursussen, die vooral in de grote steden worden gegeven. Maar heel wat immigranten staan op de wachtlijst. Een „realistische instelling op de maatschappelijke gevolgen van immigratie" is volgens de minister niet alleen voor Nederlanders maar ook voor de immigranten zelf van belang. Het doel van de cursussen moet zijn de immigranten zo toe te rusten dat ze in staat zijn om zelfstandig aan de samenleving deel te nemen.

De Morgen, 2 maart 1994

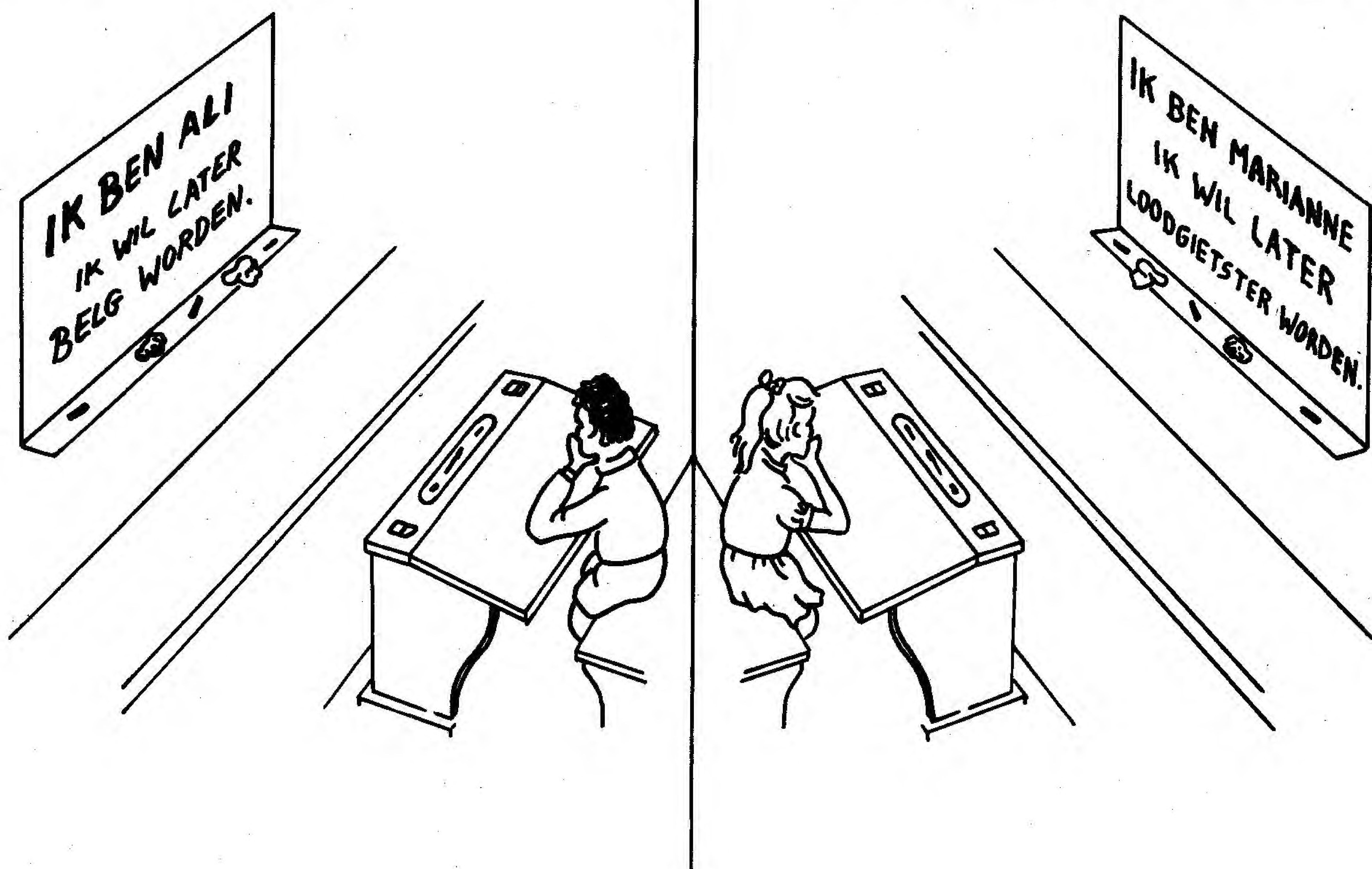
Een lovenswaardig initiatief? Wellicht wel, maar het is jammer dat niet voor iedereen dezelfde eisen gelden. Neem nu bijvoorbeeld de Belgische Spoorwegen.
Zou het deze eeuw nog lukken om behoorlijk en verstaanbaar Nederlands in plaats van vertaald Frans op jullie klanten en medewerkers los te laten? – zo vraagt een NMBS-reiziger – Doe (nog) eens een poging.
Vooral Transport maakt het bont. Op dat reuzendepartement kent men blijkbaar geen Nederlands en vertaalt men alles letterlijk uit het Frans. Geen greintje respect voor de moedertaal

van toch meer dan 20 miljoen mensen.
Dat merk je o.a. in de stations. In België stoppen treinen niet, ze hebben „stilstanden". Verder zijn sommige rijtuigen „ontzegd" aan bepaalde reizigers, misschien omdat zij naar het „vormingsstation" gaan. Dat de treinen – zelfs met vertraging – klokvast zijn, hoeft niet te verwonderen, want in plaats van de dienst of het werk, zorgt de NMBS ervoor „het uur te regelen" met een „uurregeling".
De meeste mededelingen en berichten voor het personeel – en zelfs voor de raad van bestuur en allerhande commissies – zijn een schoolvoorbeeld van bureaucratische kromtaal. Vaak moet je ze tienmaal lezen voor je ze begrijpt, resultaat: meestal worden ze gewoonweg niet gelezen.
Het is trouwens vreemd dat de NMBS nog steeds zulke stukken blijft produceren, want de maatschappij beschikt over een uitstekende taaldienst, de Taal-wijzers in het personeelsblad zijn echte pareltjes, en de dienst externe betrekkingen bezorgt de media heel begrijpelijke teksten. Alleen de reizigers en het personeel worden niet zo voorkomend behandeld.
bron: *Gazet van Antwerpen*, 11 februari 1994

Plus que parfait?
Het mag verwondering wekken, maar zelfs het Frans ontsnapt niet aan regionale taalverschillen en -perikelen, en vrouwen spelen erin een hoofdrol.

Om zonder aarzelen het woord te kunnen richten tot een vrouwelijke schepen, dekaan of commandant of om zonder risico over een vrouwelijke vrachtwagenchauffeur te kunnen spreken, bestaat er thans een handig hulpmiddel. De Cultuurminister van de Franse gemeenschap (in België) presenteerde een gids voor de vervrouwelijking van beroepsnamen en aanspreektitels. Het boekje verzamelt alle wetteksten die het gebruik van vervrouwelijkte termen in Franstalig België verplicht maken in de documenten die door de verschillende overheden worden opgemaakt. Daarnaast bevat het werk een lexicon van 1500 woorden, waarvan telkens de mannelijke en de vrouwelijke variant worden gegeven.
De publicatie ging (in Frankrijk) niet onopgemerkt voorbij.
Het decreet van de Franse gemeenschap over de vrouwelijke aanspreektitels en beroepsnamen schept verwarring, vindt de Académie Française. Deze instelling roept haar Belgische zusterorganisatie op zich te verzetten tegen het decreet. Volgens de Académie draagt de mannelijke vorm het vermogen in zich om de relevante elementen van beide geslachten te vertegenwoordigen. De vrouwelijke term brengt een scheiding aan, die maakt dat zijn gebruik zeer zorgvuldig moet worden gehanteerd, precies door diegenen die elke professionele ongelijkheid tussen de geslachten willen bannen.
bron: *De Morgen*, 3 en 16 februari 1994

Op de weegschaal

Esperanto moet de verstandhouding tussen de mensen bevorderen. Laten we dus bij onszelf beginnen. Een tijdschrift wordt gewoonlijk gevuld door de redactie en het woordje van de voorzitter. Commentaar van de lezers bereikt echter zelden de verantwoordelijken. Dat willen we verhelpen d.m.v. deze enquête. Gebruik de gelegenheid om eens „uw gedacht te zeggen"! Liefst ontvangen wij uw reacties voor 15 september, hetzij bij FEL – enquête *Horizontaal*, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen; hetzij bij de „komisiono pri membroj, grupoj kaj revuoj" – Ingrid Lievens, Oudebareelstraat 10, 9041 Oostakker.

1. Persoonlijke gegevens (niet verplicht):
   naam: ....
   leeftijd: ....
   beroep: ....
   Esperantogroep: ....
2. Wie leest Horizontaal?
   ☐ enkel uzelf
   ☐ anderen uit uw omgeving (hoeveel personen?)
   ☐ leden van uw E-groep die zelf *Horizontaal* niet ontvangen
3. Zes nummers per jaar is volgens u:
   ☐ teveel ☐ net goed ☐ te weinig
4. Het aantal bladzijden in *Horizontaal* is volgens u:
   ☐ te weinig ☐ net goed ☐ teveel
5. Het formaat van Horizontaal:
   ☐ bevalt u ☐ is onhandig (waarom?)
   ....
   ....
6. Welke artikels leest u in Horizontaal?
   ☐ alles ☐ niets
   ☐ enkel: ....
   ☐ ik zou meer willen lezen maar heb geen tijd
7. Welke artikels of onderwerpen vindt u
   ☐ zeer goed: ....
   ....
   ☐ overbodig: ....
   ....
8. Wenst u ook Esperantoteksten in Horizontaal?
   ☐ ja / ☐ neen
9. Wat verwacht u meer van Horizontaal?
   ....
   ....
10. Andere opmerkingen over Horizontaal:
   ....
   ....
11. Ontvangt u ook *Vertikale* (trimonata periodaĵo por la aktivuloj de FEL)?
   ☐ ja / ☐ neen
   Zo neen, wenst u Vertikale te ontvangen?
   ☐ ja / ☐ neen
12. Wordt Vertikale gelezen door:
   ☐ uzelf ☐ anderen
13. Heeft uw plaatselijke Esperantogroep een eigen tijdschrift?
   ☐ ja / ☐ neen
14. a. Heeft dit tijdschrift een eigen functie;
   ☐ ja / ☐ neen
   b. of wenst u het opgenomen te zien in Horizontaal?
   ☐ ja / ☐ neen
15. Andere ideeën of opmerkingen:
   ....
   ....
16. Organiseert uw groep jaarlijkse „traditionele" activiteiten die we in een kalender zouden kunnen opnemen opdat andere groepen er rekening mee houden?
   Welke? ....
   Wanneer? ....
   Waar? ....

Noot van de redaktie
O.i. ontbreekt in de enquête een belangrijke vraag. Welke politiek moet Horizontaal voeren? Het blad werd oorspronkelijk opgevat als een informatieblad over taalproblemen in het algemeen, zodat daaruit esperantisten argumenten zouden kunnen halen om hun zienswijze te verdedigen. Daarom durven wij volgende vraag toevoegen:
Moet Horizontaal informeren over:
☐ a. taalproblemen in het algemeen;
☐ b. het Esperanto (als taal);
☐ c. de Esperantobeweging in Vlaanderen (en Nederland);
☐ d. de Esperantobeweging in de ruimste zin?

Er wordt weer heel wat werk gemaakt van cursussen op alle mogelijke plaatsen in Vlaanderen. Hierna volgt een overzicht van het ruime aanbod. Toch is nog niet alles tot in de puntjes geregeld, daarom geven we alles onder voorbehoud van wijzigingen of afgelastingen. De meeste cursussen starten immers pas eind september, begin oktober, wanneer het officiële schooljaar reeds in zijn plooi gevallen is. De praktijk leert immers, dat vele mensen slechts in september naar cursusactiviteiten beginnen uit te zien. Toch vinden wij dat het septembernummer van Horizontaal *(dat in augustus wordt gemaakt) deze belangrijke informatie over cursussen moet bieden. Indien onverhoopt sommige cursussen toch niet plaats hebben, dan kunnen eventuele kandidaatcursisten altijd nog terecht bij de cursussen per correspondentie of voor zelfstudie.*

Bij elke stad vermelden we vooraan één of meer telefoonnummers waar men algemene informatie over de plaatselijke cursussen kan krijgen, dat maakt snel contact opnemen gemakkelijker. De nummers voor elke cursus afzonderlijk staan bij de tekst van die cursus! Het is raadzaam te informeren of alle gegevens juist zijn. Vaak worden plaats, startdatum en uur nog op het laatste moment veranderd.

AALST ***(053) 70 17 89***

Zoals vorig jaar organiseert de Aalsterse groep een cursus voor beginners. Voorwaarde is wel dat er minstens 5 deelnemers zijn.

Plaats: Vrije Handels- en Taalleergangen (SMI), Dendermondse Steenweg 12, 9300 Aalst.
Tijd: Elke zaterdag vanaf 8 oktober 1993 tot einde mei '95, telkens van 9.20 tot 11.10 u.
Prijs: 1500,– fr., cursusmateriaal inbegrepen.
Leraar: Hugo Dossche.
Inlichtingen en inschrijvingen: dhr. H. Dossche, Asserendries 103, 9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.

ANTWERPEN ***(03) 234 34 00***
(03) 237 86 02
(03) 239 21 69

Nog steeds is er in Antwerpen een officiële Esperantocursus in de Avondleergangen voor Sociale Promotie van het Stedelijk Onderwijs. Daarmee blijft Antwerpen de enige plaats waar men een officieel diploma kan behalen. Omdat de doorstroming van die officiële cursus naar het club- en bewegingsleven eigenlijk te wensen overlaat, besloot het clubbestuur eventueel een eigen cursus te organiseren, hetzij 's avonds, hetzij overdag.
De officiële cursus wordt gegeven in de gebouwen van het stedelijk onderwijs Quellinstraat 31. De cursus van de plaatselijke club zal in voorkomend geval plaats hebben in de eigen lokalen, Frankrijkei 140 (1ste verdieping).
De officiële cursus in het Stedelijk Onderwijs is een *Cursus in twee niveaus:* elementair (1 jaar, 6 u/w); praktische kennis (2 jaar, 6u/w)

Plaats: Instituut voor Stedelijk Onderwijs, Quellinstraat 31, 2018 Antwerpen, tlf.: (03) 231 74 57.
Tijd: Op dinsdag- en donderdagavond van 18.30 tot 21.00 volgens het officiële schooljaar.
Prijs: 2 500,– fr.
Inschrijvingen: vanaf eind augustus op de school zelf, tijdens de lesuren.
Inlichtingen: dhr. Alex Humet, tlf.: (03) 239 21 69.

De cursus van de club omvat 15 lessen en start wellicht begin oktober.

Plaats: Clublokaal van *La Verda Stelo*, esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen (1ste verdieping).
Tijd: Dag en uur worden pas later vastgesteld.
Prijs: 3000,– fr.

BERINGEN ***(011) 42 80 20***

De club start zijn cursus voor beginners met een infodag op vrijdag 16 september om 20.00 uur in lokaal „Trefpunt", Markt, Beringen-Centrum. De volledige cyclus omvat 15 lessen van 2 uur.

Plaats: „Trefpunt", Markt, Beringen-Centrum.
Tijd: Start met een infodag op vrijdag 16 september om 20.00 uur.
Prijs: 3000,– fr., cursusmateriaal inbegrepen.
Inlichtingen en inschrijvingen: dhr. Bob Rombaut, tlf.: (011) 42 80 20.

BRUGGE ***(050) 35 48 13***
(050) 35 49 35

In Brugge wordt zowel een beginnerscursus als een conversatiecursus georganiseerd.
Beginnerscursus:
Plaats: Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge.
Tijd: Zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur. Eerste les op zaterdag 17 september 1994.
Prijs: niet meegedeeld.
Conversatiecursus:
Plaats: Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge.
Tijd: elke tweede en vierde donderdag van de maand, vanaf september, van 20.00 tot 22.00 uur.
Prijs: gratis.
Inlichtingen en inschrijvingen: bij dhr. A. Dumarey, Blekerijstraat 32, 8310 Brugge, tel.: (050) 35 48 13 of bij Olivia Van Eeghem, Torhoutsteenweg 31, 8200 Brugge.

BRUSSEL ***(02) 569 17 83***
(02) 343 58 58

In Brussel zijn er dit jaar cursussen op drie niveaus. Er is een infodag op woensdag 28 september van 18.30 tot 20.00 uur.
Plaats: Wetenschapstraat 29, Brussel.
Tijd: Elke woensdag vanaf 5 oktober van 18.30 tot 20.00 uur.
Prijs: 2000,– fr.
Cursusmateriaal: het gebruikte handboek hangt af van de voertaal van de leerlingen.
Leraren: Emile Van Damme en Christiane De Vleminck.

Over eventuele cursussen van de Spoorweg-esperantisten kregen we dit jaar geen informatie.

FEL ***(03) 234 34 00***

Op het secretariaat van de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, kan je terecht voor informatie over alle Esperanto-cursussen in Vlaanderen. Tevens zijn er cursusboeken, woordenboeken en ander studie- en leesmateriaal te verkrijgen. Wij vestigen uw aandacht op volgende twee cursuspaketten, voornamelijk bedoeld voor wie niet aan een gewone cursus kan deelnemen, hetzij bij gebrek aan tijd, of omdat er in de buurt geen cursus wordt gegeven.
Correspondentiecursus:
De Vlaamse Esperantobond heeft een correspondentiecursus waarbij leerlingen thuis studeren maar regelmatig taken insturen naar een begeleider. Deze cursus kost 1000,– fr. (1200,– fr. met cassette met uitspraakvoorbeelden) en omvat 20 leseenheden.
Cursus voor zelfstudie:
Voor wie geen tijd kan vrijmaken om naar een cursus te gaan, is er ook een pakket voor zelfstudie (volgens de geprogrammeerde instructie) verkrijgbaar. Het pakket omvat een cursusboek, een cassette met uitspraakvoorbeelden en spreekoefeningen en een woordenboek (PRISMA). Het kost 1495,– fr. (+ verzendingskosten) en kan worden besteld bij de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen of in de boekhandel (ISBN 90-71205-14-2).
ABC-Gramatiko de Esperanto
Tenslotte is er ook de nieuwe FEL-uitgave: *ABC-Gramatiko de Esperanto.* Het is geen cursusboek maar een handige, gebruiksvriendelijke grammatica waarin de student een oplossing vindt voor al zijn grammaticale problemen. De grammatica kost 1200,– fr. (+ verzendingskosten). Wie voor eind augustus bestelt, ontvangt het boek tegen de gunstige voorintekenprijs van 960,– fr. (+ verzendingskosten). Naast de grammatica is er tevens de *ABC-Mempraktikilo*, een oefenboek (met oplossingen) dat gebaseerd is op de bovengenoemde grammatica. Het kost 690,– fr. (+ verzendingskosten). Beide boeken zijn uiterst nuttig voor gevorderden zowel in klasverband als voor zelfstudie.

GENT ***(09) 230 16 77***
(09) 221 10 02

Tijdens het nieuwe schooljaar wordt er les gegeven op woensdagavond. We starten op woensdag 7 september 1994 met een infoavond. De cursus (1ste en 2de jaar) start op 14 september.
Plaats: Volkshogeschool, Bargiekaai 1, 9000 Gent.
Tijd: telkens op woensdag van 19.00 tot 20.45 uur. Start op woensdag 14 september.
Prijs: Niet meegedeeld.
Inlichtingen en inschrijvingen: tijdens de infoavond op woensdag 7 september vanaf 19.30 op de bovenvermelde plaats of via de bovenvermelde telefoonnummers.

HALLE ***(02) 360 05 73***

In Halle is een SEL-groep actief. Over een Esperantocursus moet nog een definitieve beslissing worden genomen (zie ook onder SEL). Nadere inlichtingen bij Joost Heremans, Loriesstraat 45, 1500 Halle, tel.: (02) 360 05 73.

HASSELT ***(011) 23 30 93***

Dit jaar loopt de Esperantocursus weer in het Cultureel Centrum, Kunstlaan, Hasselt. We star-

ten met een info-dag op zaterdag 10 oktober 1994 om 18.00 uur. De cursus omvat 15 lessen van telkens 2 uur.
Plaats: Cultureel Centrum, Kunstlaan, 3500 Hasselt.
Tijd: niet meegedeeld
Prijs: 3000,– fr., cursusmateriaal inbegrepen
Inschrijvingen en inlichtingen: Peter Berx, tel.: (011) 23 30 93 (na 18.00 uur).

HOUTHALEN ***(011) 60 05 30***

Cursus voor beginners in 15 lessen. Start met een infodag op dinsdag 4 oktober 1994 om 20.00 uur.
Plaats: Cultureel Centrum, De Drij Berlengs, Vredelaan.
Tijd: op dinsdag van 20.00 tot 22.00 uur, vanaf 11 oktober 1994.
Prijs: 3000,– fr., cursusmateriaal inbegrepen.
Inlichtingen en inschrijvingen: op de infodag, dinsdag 4 oktober om 20.00 uur op bovenvermelde plaats of bij dhr. J. Vandebergh, tel.: (011) 60 05 30.

KORTRIJK ***(056) 20 07 96***
(051) 56 90 30

De plannen voor de cursussen in Kortrijk zijn nog erg onvolledig en het bestuur is nog in onderhandeling met de directies van enkele middelbare scholen. Startdatum, plaats en uur kunnen dus slechts later worden bekend gemaakt. Wij mikken dit jaar met onze cursus voor beginners vooral op middelbare scholieren, maar uiteraard zijn ook andere cursisten welkom. Over de kostprijs, het studiemateriaal en de cursusleider is nog geen beslissing genomen. Inlichtingen en inschrijvingen: Jean-Pierre Allewaert, tel.: (056) 20 07 96 of Piet Glorieux, tel.: (051) 56 90 30.

LEUVEN ***(010) 86 01 12***

Het cursusprogramma van Leuven start samen met het universitair academiejaar met een informatieavond op woensdag 12 oktober van 19.00 tot 23.00 u. in het Cultureel Centrum „Romaanse Poort", Brusselsestraat 63, 3000 Leuven. Er worden drie verschillende cursussen ingericht. Een spoedcursus, voor studenten met een ruime taalachtergrond, een cursus voor beginners en een vervolgcursus (vooral conversatie) voor wie de beginnerscursus met succes heeft beëindigd.
Snelcursus: 14 lesuren voor mensen met enige taalachtergrond.
Plaats: Cultureel Centrum (zie boven).
Tijd: zaterdag 15 oktober van 8.15 tot 17.15 uur en zondag 16 oktober van 8.45 tot 17.45 uur.
Prijs: niet meegedeeld.

Beginnerscursus:
Plaats: Cultureel Centrum (zie boven) (lokaal A16).
Tijd: start op woensdag 19 oktober, van 19.30 tot 21.30 uur. De cursus duurt tot eind april.
Prijs: niet meegedeeld.

Vervolgcursus:
Plaats: Cultureel Centrum (zie boven).
Tijd: telkens de 1ste en 3de woensdag van de maand. Voor nadere informatie zie het tijdschrift van de Esperanto 2000.
Prijs: niet meegedeeld.
Inlichtingen kan je krijgen bij R. Goris, tel.: (010) 86 01 12.

LIMBURG ***(011) 60 05 30***
(011) 23 30 93
(011) 32 36 03
(089) 41 80 95
(089) 35 95 42
(011) 42 80 20

Op diverse plaatsen in Limburg worden cursussen georganiseerd. Verder biedt de Limburgse Afdeling steun aan alle organisaties (vooral niet-Esperanto-organisaties die toch belangstelling hebben voor de taal) die een cursus willen organiseren. Zij verbinden zich ertoe een Esperantoleraar te leveren en voor het nodige cursusmateriaal te zorgen. Voor nadere inlichtingen contacteert men best de algemene coördinator, dhr. J. Vandebergh, tlf.: (011) 60 05 30 (tijdens de kantooruren).
Verder is er ook een pakket voor zelfstudie verkrijgbaar, met of zonder begeleiding, tegen de prijs van 2000,– fr. (leerboek, cassette en woordenboek).

NEDERLAND ***(070) 355 66 77***

De cursussen in Nederland werden niet opgenomen. Nadere inlichtingen daarover kunnen worden gevraagd bij het Esperanto Centrum Nederland (ECN), Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77 (op werkdagen van 10.00 tot 15.00 uur).
Op hetzelfde adres zijn ook het Nationaal Informatie Centrum en het Internationaal Esperanto-Instituut (IEI) gevestigd. Zij zorgen respectievelijk voor de verspreiding van cursussen voor zelfstudie en een schriftelijke cursus die toegang geeft tot het *Elementa Ekzameno* (Basis-

examen) en voor de coördinatie van de lerarenopleiding volgens de Cseh-methode.

OOSTENDE ***(059) 50 27 08***
(059) 80 06 95
(059) 80 85 17

De Esperantocursussen van de Oostendse groep richten zich zowel tot volwassenen als tot jongeren. Voor het 1ste jaar (zowel jongeren als volwassenen) wordt de datum vastgelegd in samenspraak met de cursisten. De cursus voor gevorderden (volwassenen) start op maandag 26 september en is van dan af wekelijks. Elke 2de en 4de woensdag van de maand zijn er converstatieavonden, de eerste is op woensdag 28 september 1994.
Beginnerscursus voor jongeren: datum wordt onderling afgesproken.
Beginnerscursus voor volwassenen: datum wordt onderling afgesproken.
Plaats: Voormalige Vercamerschool, Northlaan 14, Mariakerke-Oostende.
Prijs: Niet meegedeeld.

De Oostendse Esperantogroep *La Konko* verzorgt ook een Esperantocursus voor jongeren in de stedelijke Van Glabbekeschool. Deze cursus is enkel toegankelijk voor leerlingen van de school zelf. Docent is Raymond Wylleman.

Voor inlichtingen en inschrijvingen: dhr. Wylleman, August Vermeylenstraat 65, tel.: (059) 50 27 08; André en Thérèse D'Hulster, Paul Michielslaan 10, tel.: (059) 80 06 95 of Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, tel.: (059) 80 85 17.

SEL (Skolta Esperanto Ligo) ***(09) 227 48 41***

Onze infostands tijdens de Euro-Jamboree in Dronten (NL) waren een groot sukses. Iedere dag hadden we honderden deelnemers aan het spel „Esperanto-Elektro". Voor 99,99 % van hen was het een openbaring. Verscheidene deelnemers (11 tot 15-jarigen) en de leiding vroegen meer informatie over cursussen en kochten *Ĵamborea Lingvo* (SEL-uitgave). Daarom denkt SEL een aantal cursussen in Vlaanderen te organiseren (o.a. in Tienen, Halle, Antwerpen en Gent), maar de precieze uitwerking moet nog gebeuren. In ieder geval zullen die cursussen dan starten in november. Informatie krijg je van Harry Bouman, tel.: (09) 227 48 41 ('s avonds).

TIENEN ***(016) 81 52 46***

In Tienen worden dit jaar twee cursussen georganiseerd. Eén in het kader van de SEL-beweging (Scouts-esperantisten), een tweede die gericht is tot het algemene publiek en die wordt gegeven volgens de Cseh-methode, d.w.z. ééntalig Esperanto.
Basiscursus voor scouts: doelgroep van deze cursus zijn scouts van 12 jaar (leden van SEL en van de VVKSM).
Plaats: Lokalen van de 214de FOS „De Klimop", Donystraat 8, 3300 Tienen.
Tijd: Elke zaterdag (vanaf oktober 1994) van 8.30 tot 11.30 uur.
Prijs: 500,– fr.
Cursusboek: „Ĵamborea Lingvo" van Ko Hammer.
Inlichtingen bij Nico Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
Algemene cursus volgens de Cseh-methode.
Plaats: Lokalen van de 214de FOS „De Klimop".
Tijd: Vanaf 14 januari 1995 tot 27 mei 1995, elke zaterdag van 9.30 tot 11.30 uur.
Prijs: 2500,– fr.
Cursusboek: „Baza Cseh-kurso" en „Gramatika Resumo por Aŭtodidakta Studado" (GRAS) van B. Boon.
Inlichtingen en inschrijvingen: Bert Boon, „Domo Zamenhof", Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.

KINDERCURSUS ***(03) 234 34 00***

Een echte kindercursus is er dit jaar wellicht niet. Wel zou het kunnen, dat op initiatief van enkele ouders, kinderen op ongeregelde ogenblikken op zondag (tussen 10.00 en 16.00 uur) in het Esperantohuis samenkomen om te knutselen, zingen, vertellen... in de Esperantosfeer van PSI of IF. De dagen liggen niet op voorhand vast maar mogelijke kandidaten worden telefonisch aangesproken.

Vrijwillig werk voor Esperanto

Op woensdag 15 oktober 1994 heeft in het Esperantohuis te Antwerpen een vergadering voor vrijwilligers plaats. Iedereen die bij gelegenheid vrijwillig iets wil doen voor de Vlaamse Esperantobond of voor het Esperanto in het algemeen, kan er ideeën komen uitwisselen.
Geef ons een seintje als u gepensionneerd, weldra gepensionneerd of werkeloos bent – of als u over wat vrije tijd beschikt die u aan het esperanto wil besteden. Wij nodigen u dan later uit en delen u het juiste uur van de bijeenkomst mee. Het FEL-bestuur

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 oktober 1994. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

ANTWERPEN
La Verda Stelo
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 2 sept.: Wim De Smet, grondlegger van de Nieuwe Biologische Nomenclatuur op basis van het Esperanto, spreekt over de namen van dieren en planten.
vrijdag 9 sept.: Deelnemers aan het Esperanto-Wereldcongres in Seoul (Griet en Ward) of aan het SAT-congres te Stražnice (Stella en Henny) brengen verslag uit en vertellen over hun ervaringen.
vrijdag 16 sept.: INTERNATIONALE AVOND: Saskia Veen (Nederland) stelt Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT) voor.
vrijdag 23 sept.: Gespreksavond. Het onderwerp wordt tijdens een van de vorige vergaderingen afgesproken.
vrijdag 30 sept.: Feest van de Voorzitter, die verklaart: „Ik verzeker u, de verrassing zal haast onvoorstelbaar groot zijn."
vrijdag 7 okt.: Afrikaanse avond.
vrijdag 14 okt.: INTERNATIONALE AVOND: Fabiënne Berthelot (F) spreekt over „Rasisme en migratie".
vrijdag 21 okt.: INTERNATIONALE AVOND: François Degoul (F) spreekt over „Zamenhof en Lanti".
vrijdag 28 okt.: Louis Janssens spreekt over „De Kruistochten volgens professor Ludovicus Werdiensis".
vrijdag 4 nov.: Gespreksavond: het onderwerp wordt tijdens een van de voorgaande vergaderingen afgesproken.

GENT
La Progreso
Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in chalet „'t Clubke", Griendeplein 1, Gent (nabij het Rabot). De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 2de woensdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.

woensdag 7 sept.: Informatie-avond over de cursussen. Aanvang uitzonderlijk om 19.30 uur.
woensdag 14 sept.: Start van de cursus voor het 1ste en 2de jaar. Aanvang 19.00 uur.
vrijdag 23 sept.: Leden van La Konko (Oostende) en La Progreso ontmoeten elkaar in Oostende voor een vriendschappelijke kwis.
vrijdag 28 okt.: Verslag over onze Esperanto-activiteiten tijdens de vakantie en over onze reis naar Tallinn (Estland).

HASSELT
Esperanto Hasselt
We vergaderen normaal gesproken op maandagavond vanaf 20.00 uur in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5. Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tel.: (011) 25 34 67.

maandag 5 sept.: Praktijklessen Esperanto.
maandag 3 okt.: Algemene ledenvergadering met verkiezing van een nieuw bestuur.
maandag 7 nov.: Praktijklessen Esperanto.

HOUTHALEN
Houthalense Esperantogroep
Iedere 2de maandag van de maand, gewone clubvergadering in het Cultureel Centrum „De Drij Berlengs" (boven de gemeentelijke bibliotheek), Vredelaan 36, Houthalen (Centrum). Programma's beginnen om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

zaterdag 3 sept.: Hobby- en informatiebeurs in het Cultureel Centrum van Houthalen Oost.
maandag 13 sept.: Algemene vergadering van de Club Houthalen. Voorbereiding van de Info-avond van 4 oktober.
dinsdag 4 okt.: Info-avond.
maandag 10 okt.: „Groeten en zich voorstellen in het Esperanto". (Les 1 uit *Esperanto Programita*).
maandag 7 nov.: „Naam, adres en herkomst" in het Esperanto (les 2 uit *Esperanto Programita*).

KALMTHOUT
La Erikejo
De 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. (03) 666 42 58.

donderdag 15 sept.: De aanwezigen vertellen korte vakantieverhalen en illustreren ze eventueel met foto's.

KAPELLE
Zelanda Esperanto Grupo
Omdat wij niet over een vast lokaal beschikken, worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Onze avonden, gewoonlijk de laatste vrijdag van de maand, beginnen om 19.30 uur. Inlichtingen over het programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (01102) 41 564 of bij afwezigheid bij Rie en Kees Dentz (01180) 14 834.

vrijdag 16 sept.: bij Sunja van Liere, Sperwerhof 16, Heinkenszand. Iedereen vertelt iets over zijn vankantiewederwaardigheden.
vrijdag 14 okt.: bij Hans Schutijser, Troelstraweg 235, Vlissingen. Iedereen vertelt over een kranteartikel dat hij/zij interessant vond.
vrijdag 16 nov.: bij Sophy Mensen, van Kleffenslaan 12, Middelburg. Verschillende spelletjes o.l.v. Hans Schutyser.

KORTRIJK
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert (tel. (056) 20 07 96). Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de laatste donderdag van de maand om 19.30 uur in het CC „De Oude Dekenij", St.-Maartenkerkhof 8.

donderdag 29 sept.: „Inleiding in de Esperantoliteratuur" door Chris Declerck.
donderdag 27 nov.: „Spreukenkwis", een ludieke kennismaking met de Esperanto-spreekwoordenschat door

Piet Glorieux.

NOTEER ALVAST
Ook in 1995 neemt *La Konkordo* deel aan de Dag van de Vlaamse Ardennen. Zij nodigen alle esperantisten uit die dag mee te gaan wandelen onder leiding van een kundige gids in één of ander natuurgebied. In 1995 heeft de dag plaats op zondag 23 april.

LEUVEN
Esperanto 2000
Wij leven mee met de studenten, ons seizoen loopt van september tot juni. De woensdagavond is onze vaste avond (met verschillende cursussen). „Laborvespero" (conversatiecursus) op de 1ste en 3de woensdag en op de 2de woensdag van de maand onze speciale VESPERO 2000. Start telkens om 19.30 uur in het Cultureel Centrum, Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).

woensdag 7 sept.: van 20.00 tot 22.00 uur: Start van het nieuwe seizoen van de vervolgcursus; het loopt tot 7 juni 1995.
woensdag 14 sept.: VESPERO 2000, inspraakavond met het nieuwe bestuur, daarna woordspelletjes.
woensdag 21 sept.: vervolgcursus.
woensdag 5 okt.: vervolgcursus.
woensdag 12 okt.: Info-avond over de cursussen, van 19.00 tot 23.00 uur.

zaterdag 15 okt. : van 8.15 tot 17.15 uur en **zondag 16 okt.**: van 8.45 tot 17.45 uur. Esperanto snelcursus, voor mensen met enige taalachtergrond, een snelle maar grondige kennismaking met het Esperanto.
woensdag 19 okt.: van 19.30 tot 22.30 uur: VESPERO 2000, Frans Croon spreekt over „Witloof".
Vandaag ook start de cursus voor beginners van 19.30 tot 21.30 uur. Hij duurt 20 lessen (tot 22 maart 1995).
woensdag 26 okt.: beginnerscursus.
woensdag 2 nov.: beginners- en vervolgcursus.
woensdag 9 nov.: van 19.30 tot 22.30 uur: Angelos Tsirimokos snijdt twee onderwerpen aan: „Het Verdrag van Maastricht" en „Griekenland".

LIMBURG
Esperanto Limburg
De vergadering heeft plaats in het Cultureel Centrum „De Drij Berlengs" (boven de gemeentelijke bibliotheek), Vredelaan 36, Houthalen (Centrum).

maandag 26 sept.: Esperanto en computer door Albert Claesen.

OOSTENDE
La Konko
De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool „Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. André D'Hulster, tel. (059) 80 06 95.

vrijdag 16 sept.: Open-deur met verwelkoming van onze nieuwe cursisten.
vrijdag 23 sept.: Vriendschappelijke kwis tussen La Progreso (Gent) en La Konko, in ons lokaal aan de Northlaan 14. De start wordt gegeven om 20.00 uur.

PEER
Samenkomst iedere eerste donderdag van de maand in „'t Poorthuis", te Peer. Cursussen, iedere donderdag van 9.00 tot 11.30 in 't Poorthuis, 3990 Peer. Voor alle inlichtingen: Lilianne Verpoorten, Burkel 16 B/2, 3990 Peer, tel.: (011) 63 64 34.

donderdag 1 sept.: Esperantomuziek beluisteren en de teksten ontleden door Henri Schutters.
donderdag 6 okt.: Het kuuroord „Bad Sassendorf" door Drika Mandervelt.
donderdag 3 nov.: Bartholomeo Christofori – De piano door Mathieu Habex.

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

woensdag 7 sept.: Verslag over het congres in Seoul (Korea) en uitwisseling van vakantie-ervaringen.
woensdag 21 sept.: Ieder prezenteert een werkstuk voor onze „Levende krant".
woensdag 5 okt.: Taalspel.
woensdag 12 okt.: Vertaaloefening.
woensdag 2 nov.: Voordracht: onderwerp en spreker worden later bekend gemaakt.

TIENEN
La Hirundo
Wij starten met een geregeld clubavonden-programma. Ze hebben in 1994 plaats elke laatste dinsdag van de maand om 19.30 uur in de lokalen van de 214de FOS „De Klimop". In 1995 gebeuren ze op de laatste woensdag van iedere maand eveneens om 19.30 uur. Inlichtingen over het programma kan je krijgen bij Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46. Gasten zijn steeds welkom.

FLEJA
Flandra Esperanta Junulara Asocio
Zolderbijeenkomsten: Iedere 2de en 4de zondag van de maand om 20.00 uur in het Esperantohuis (Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen) op de zolder. Iedereen is welkom vanaf 19.30 uur. Inlichtingen: Ilja De Coster, tel.: (09) 227 86 64.

zondag 11 sept.: Reis- en vakantieverhalen verteld door de aanwezigen, eventueel met foto's en/of dia's.
zondag 25 sept.: Esperantomuziek: beluisteren, zingen en componeren. Breng cassettes, CD's, liedjesteksten en muziekinstrumenten mee.
zondag 9 okt.: Erotiek in de Esperantoliteratuur.
zondag 23 okt.: Dansavond.

(NEA-sekcio) Th.J. Van Woerden, Erasmusplein 59, NL-2532 RD Den Haag.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel (03) 658 74 20.
DEVENTER (NEA-sekcio) J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (05700) 183 04.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tel.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 11 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtstraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 33 26 40.
GENK M. Habex, Gildelaan 27, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 95 42.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77.
GRONINGEN (NEA-sekcio) Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Coranthijnestraat 69, NL-9715 Groningen, tel.: (05) 77 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE (NEA-sekcio) *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 24 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND (NEA-sekcio) Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (04920) 107 04.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM (FLE-sekcio) M. Dee-Tervooren, J. Catsstraat 10, NL-1215 EZ Hilversum, tel.: (035) 21 27 17.
(NEA-sekcio) A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 24 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* M. Storms, Douglaslaan 14, B-2950 Kapellen, tel.: (03) 666 83 19.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel. (01102) 415 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tel.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, (056) 20 07 96.
LEEUWARDEN (NEA-sekcio) Y. Weidema, Goutumerdijk 18, NL-9084 AE Goutum, tel.: (058) 88 26 10.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 29 02 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
MORTSEL J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42/2, B-2640 Mortsel.
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (080) 55 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
ROTTERDAM (FLE-sekcio) J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
SAT-rondo W. v.d. Blink, Almstein 133, NL-3085 NC Rotterdam, tel.: (010) 480 69 64.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT G. Duyck, Het Bergske 35, B-2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 42 48 08.
UTRECHT dhr. Punt, Maniladreef 73, NL-3564 JB Utrecht, tel.: (030) 61 69 67.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (04450) 12 48.
WILDERT Jachthoornlaan 20, 2910 Essen-Wildert, tel.: (03) 667 57 70 of (03) 321 23 06.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 16 69 31.
ZEIST (NEA-sekcio) C.H. Romijn-Born, Dr. S. Jacoblaan 28, NL-3707 VK Zeist.

Esperanto en UNESCO

In het vorige nummer werd op pp. 4 tot 6 aandacht besteed aan een tekst die op de vorige UNESCO-vergadring (Parijs, november 1993) ter behandeling was gekomen i.v.m. Esperanto. Volgens de algemene tekst (opgesteld door I. Ertl) was die behandeling vlot verlopen, – en dit was ook de algemene mening. Er was echter ook ergens een twijfel ontstaan, en die twijfel werd op een wat ongelukkige manier onder de aandacht van de lezer gebracht.

Intussen is de zaak duidelijker geworden: de door de Italiaanse regering ingediende tekst is inderdaad door de Algemene Vergadering van UNESCO aanvaard (in die zin dat er geen bezwaren werden tegen ingebracht) en behoort dus tot het pakket van de besluiten van die vergadering; maar het behoort niet tot de eerste-rangsbesluiten, die onmiddellijk aandacht verdienen en die gewoonlijk als „resoluties" worden aangeduid.

De laatste zin van het in het vorige nummer in het kadertje vermelde addendum is dan ook een onjuiste voorstelling van de toestand, geïnspireerd door negatieve uitlatingen van één enkel persoon. wds

Oproep tot de leden

In de Vlaamse Esperantobond werken thans zes commissies, elk voorgezeten door één van de bestuursleden. De meeste van die commissies zijn reeds samengesteld maar wellicht zijn er leden die zich speciaal bekwaam vinden inzake één of andere aangelegenheid en die hun diensten willen aanbieden. Zij gelieven contact op te nemen met de respectieve bestuursleden of met het Esperanto-Centrum in Antwerpen.

De zes commissies zijn (met voorzitter en enige van hun taken):

INFORMATIE (Wim De Smet): berichtenstroom, propaganda, documentatie, e.a.

ONDERWIJS (Johan Van Eenoo): Esperantocursussen, leerkrachten.

FINANCIEN (Roland Rotsaert): inkomsten en uitgaven, subsidies.

WERKING NAAR BINNEN (Ingrid Lievens): Esperantogroepen, leden, bijeenkomsten, bladen, e.a.

WERKING NAAR BUITEN (Alex Humet): uitgave en verkoop van boeken, buitenlandse contacten, e.a.

ESPERANTOHUIS (Jacques Schram): vergaderzaal, herstellingen.

De adressen van de bestuursleden vindt u vooraan in de lijst met contactadressen.